

تحلیل وضعیت نشر کتاب‌های حوزه‌ی پزشکی با رویکرد پدیدارشناسی

زینب سادات نوربخش^۱، فاطمه شیخ‌شعاعی^{۲*}، داریوش مطلبی^۳، فرزانه فضلی^۴

چکیده

زمینه و هدف: منابع پزشکی با سلامت جامعه ارتباط مستقیم داشته و کتاب به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین منابع، از اهمیت بالایی برخوردار است. این پژوهش با هدف آسیب‌شناسی وضعیت نشر کتاب‌های علوم پزشکی و همچنین شناسایی مشکلات تولید محتوا، تولید فرهنگی و تولید فنی در ایران از دیدگاه ناشران انجام شده است.

روش بررسی: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی، رویکرد کیفی و روش پدیدارشناسی است. ابزار مورد استفاده در این پژوهش مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته و جامعه پژوهش، ناشران تخصصی حوزه پزشکی در دو بخش دانشگاهی (پنج ناشر) و خصوصی (هشت ناشر) بودند. انجام مصاحبه‌ها تا مرحله اشباع داده‌ها (۱۳ مصاحبه) ادامه یافت. ابتدا کدگذاری باز و محوری صورت گرفت که در نهایت تعداد ۴۰۲ کد، استخراج و پس از آن در تعداد ۷۴ مقوله دسته‌بندی شد که با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی تحلیل گردید.

یافته‌ها: از دیدگاه ناشران حاضر در پژوهش به‌ترتیب، نبود سیاست‌گذاری تولید محتوا (۲۴ تکرار، ۱۶ درصد)، ترجمه‌های بودن درصد بالای آثار نشر پزشکی (۲۳ تکرار، ۱۶ درصد)، و تخصص نداشتن ناشران پزشکی (۱۱ تکرار، ۷ درصد)، بیشترین مشکلات و آسیب‌ها (۵۳ درصد) در حوزه‌ی تولید محتوا را در برمی‌گیرد. مشکلات تولید فرهنگی در رتبه‌ی دوم با ۳۹ درصد و به‌ترتیب شامل تخصصی و هزینه‌بر بودن ویراستاری کتاب، حرفه‌ای نبودن داوران و نبود قوانین ساختارمند داوری با ۲۲ تکرار معادل ۴۶ درصد، ۸ تکرار معادل ۱۷ درصد و ۶ تکرار معادل ۱۳ درصد می‌باشد. آسیب‌ها و مسایل بخش تولید فنی معادل ۸ درصد بازتاب داده شده است که مشکلات مواد اولیه چاپ و نشر (۱۱ تکرار، ۴۸ درصد)، مشکلات فناوری چاپ و نشر (۵ تکرار، ۲۳ درصد) و کمبود نیروی متخصص فنی (۳ تکرار، ۱۳ درصد)، سه آسیب اصلی در تولید فنی از دیدگاه ناشران برشمرده شده‌اند.

نتیجه‌گیری: باتوجه به یافته‌های حاصل از این پژوهش درباره‌ی آسیب‌های موجود در صنعت نشر پزشکی، می‌توان نتیجه گرفت که بسیاری از مشکلات نشر در ایران ریشه در سیاست‌های کلی و قوانین و فرهنگ حاکم دارد. بنابراین توجه جدی‌تر به حوزه‌ی تخصصی نشر پزشکی از سوی دولت و سیاست‌گذاری کاملاً بی‌طرفانه در جهت برطرف کردن دغدغه‌های ناشران می‌تواند موانع و مشکلات زیادی را برطرف سازد.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌شناسی، نشر کتاب، علوم پزشکی، ناشران تخصصی، ناشران دانشگاهی، پدیدارشناسی

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۶/۵

* نویسنده مسئول:

فاطمه شیخ‌شعاعی؛

دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

Email :

fashoaci@sina.tums.ac.ir

۱ کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

۲ دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

۳ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۴ دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران

پدیده‌ی نشر کتاب، یکی از دغدغه‌های اصلی سیاست‌گذاران نظام‌ها و کشورهای مختلف دنیا بوده و به‌عنوان مهم‌ترین شاخص پیشرفت و توسعه‌یافتگی در نظر گرفته شده است (۱). نشر در ایران در طی عمر کوتاه خود همواره با مشکلات عدیده‌ای روبرو بوده و با فراز و نشیب‌های گوناگون برخاسته از تحولات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و پیشرفت‌های فنی مواجه بوده است؛ بنابراین وجود نوسان و نابسامانی در مواردی مانند تعداد عناوین سالانه، نوبت چاپ، تالیف و ترجمه، شمارگان و قیمت در هر سال نشان از عدم برنامه‌ریزی صحیح و اصولی در امر نشر دارد (۲). این صنعت مانند هر صنعت دیگر نیازمند برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری، سرمایه‌گذاری و تامین زیرساخت‌هایی است تا بتواند به یک اهرم فرهنگی و اقتصادی موثر تبدیل شود. برخورد سطحی، سنتی و تجربی با مساله نشر جوابگوی نیازهای جامعه کنونی نیست؛ زیرا نشر پیوندی عمیق با تاریخ، اقلیم، فرهنگ، اقتصاد و آموزش دارد و نیازمند حرکتی همه‌جانبه و در تمام ابعاد است. روشن است که این حرکت‌ها بازخورد سریع ندارند، اما در درازمدت تغییرات اساسی ایجاد می‌کنند (۳ و ۲).

بر اساس پژوهش‌های صورت‌گرفته، مسایل و مشکلاتی که ناشران ایرانی به‌طور کلی با آن مواجه بوده‌اند، شامل وابستگی به کشورهای دیگر از نظر تولید محتوا، حضور ناشران و مترجمان بی‌صلاحیت در نشر کتب حوزه‌ی پزشکی، کند بودن سرعت روزآمدی نشر در کتب حوزه‌ی پزشکی، عدم توجه ناشران به قوانین مربوط به حق مولف در ایران و نبود اخلاق حرفه‌ای و رقابت سالم در بازار کتاب می‌باشد (۵ و ۴). اعلامی و همکاران در سال ۱۳۹۸ در مقاله‌ای با عنوان «چالش‌های چاپ و نشر کتاب آموزشی اعضای هیات‌علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی»، به بررسی این چالش‌ها از نظر اعضای هیات‌علمی پرداخته است. در نهایت، چالش‌های چاپ و نشر کتاب آموزشی در شش مقوله شامل تعدد و گوناگونی سیاست‌ها، پیامدهای ناروشن، مقاله‌سالاری در پژوهش، ضعف راهکارهای تشویقی و حمایتی، خلأ پژوهشگر زبده، نبود شبکه‌های علمی-ارتباطی موثر جمع‌بندی شد (۶). مطلبی در سال ۱۳۹۸ در مقاله‌ای مروری، آسیب‌ها و مشکلات صنعت نشر را مطالعه نموده و مشکلات این صنعت را در قالب ۵ مولفه‌ی اصلی مشکلات حرفه‌ای، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تقسیم کرده است. همچنین از نگاهی دیگر مشکلات صنعت نشر را به دو بخش کلی مشکلات درونی و مشکلات بیرونی دسته‌بندی نموده است (۷).

Padmalochanan در سال ۲۰۱۹ در مطالعه‌ای به شناسایی اقتصادی و سیاسی نشر دانشگاهی پرداخته است. تجزیه و تحلیل نشان از لزوم بررسی نقش انتشارات دانشگاهی در زمینه آموزش عالی برای درک پویایی رابطه، و وابستگی متقابل بین دانشگاهیان و حوزه موردنظر داشته و ضروری است با درک نقش ذینفعان مختلف نشر دانشگاهی، زمینه انتشارات دانشگاهی بازتعریف شود. اهمیت این حوزه به دلیل ارتباط آن با فاکتورهای انسانی، رفاه اجتماعی و بهبود تجربه زندگی افراد، از حساسیت دو چندان نسبت به سایر حوزه‌های نشر برخوردار است (۸). وضعیت نشر پزشکی در ایران دارای جنبه‌های پنهان و آشکاری است که استفاده از رویکرد کیفی در پژوهش به جای رویکرد کمی، توانایی بیشتری در نشان دادن این جنبه‌ها دارد، به طوری که سعی شده است تا تمامی ابعاد و جنبه‌های آشکار و پنهان شامل جنبه‌های محتوایی، فنی و فرهنگی شناسایی و تحلیل شوند (۹). مطالعه‌ی پژوهش‌های حوزه‌ی نشر نشان می‌دهد که پرداختن به مسایل و مشکلات صنعت نشر پدیده جدیدی نیست و این امر نشان از اهمیت پرداختن به این مساله در شکل عام و حوزه‌ی پزشکی در معنای خاص دارد و یکی از وجوه تمایز پژوهش حاضر با پژوهش‌های پیشین را می‌توان بررسی کیفی آسیب‌ها و مشکلات نشر کتب حوزه‌ی پزشکی به صورت اخص دانست. باتوجه به خلأ احساس شده در پیشینه‌های انجام شده در این حوزه، پژوهشگر به دنبال یافتن آسیب‌ها با استفاده از تجربه زیسته‌ی ناشران خصوصی و دولتی در ایران، برای رسیدن به نتایج ملموس‌تر بوده است. هرچند پژوهش‌هایی در این حوزه انجام شده است، اما پژوهشی که جامعه‌ی آماری آن، تنها ناشران تخصصی حوزه‌ی پزشکی بوده و پرداختن به مشکلات تولید محتوا، تولید فرهنگی و تولید فنی از دیدگاه ناشران فعال حوزه‌ی نشر پزشکی باشد، تاکنون انجام نشده است. بنابراین مساله اصلی این پژوهش شناسایی آسیب‌ها و مشکلات وضعیت نشر کتاب‌های حوزه‌ی پزشکی بوده و با توجه به تقسیم‌بندی که آذرنگ در کتاب خود در حوزه‌ی نشر کتاب انجام داده است، این عوامل نشر در قالب سه دسته‌ی تولید محتوا، فرهنگی و فنی بررسی شدند (۹). در نهایت، به‌طور مشخص سوالات پژوهش حاضر بدین شرح بیان می‌شود:

- مشکلات نشر کتاب پزشکی ایران در زمینه‌ی تولید محتوا چیست؟
- نشر کتاب پزشکی ایران در زمینه‌ی تولید فرهنگی با چه مشکلاتی روبروست؟
- نشر کتاب پزشکی ایران در زمینه‌ی تولید فنی با چه مشکلاتی مواجه است؟

پژوهش حاضر، از منظر رویکرد، پژوهشی کیفی است که با روش پدیدارشناسی انجام شده است. در این پژوهش، از محیط طبیعی (Natural environment) یا محیط میدانی که همان محیط یا موقعیت زندگی واقعی است، استفاده می‌شود تا از ویرای آن، پرده از فرایندهایی که باعث پیچیدگی پدیده‌ی مورد نظر شده، از راه تجربه زیسته‌ی محقق و تحلیل آن‌ها برداشته شود (۱۰). با توجه به اینکه بر اساس شواهد علمی و عینی موجود اکثر ناشران خصوصی حوزه‌ی پزشکی ایران، در شهر تهران فعالیت دارند محیط این پژوهش در بخش ناشران خصوصی شهر تهران و در بخش ناشران دانشگاهی سطح کشور ایران انتخاب شد. با استفاده از مصاحبه‌ی نیمه‌ساختاریافته و با تکنیک تحلیل محتوا، مشکلات تولید محتوا، تولید فرهنگی و تولید فنی جامعه‌ی مورد مطالعه، بررسی و تحلیل شد. با مراجعه به منابع معتبر و استفاده از نظرات خبرگان در حوزه‌ی نشر، سوالات مصاحبه تدوین شد و روایی صوری و محتوایی ابزار پژوهش حاضر، در قالب مصاحبه‌ی نیمه‌ساختاریافته تأیید شد.

در زمان نوشتن طرح اولیه پژوهش، تصمیم بر انجام تمامی مصاحبه‌ها به صورت حضوری بود که پس از آن و با شروع شرایط پاندمی کووید ۱۹، مصاحبه‌ها غیر از یک مورد، بقیه به صورت غیر حضوری و در بازه زمانی شش ماهه از خرداد تا آبان ۱۳۹۹ انجام شد. بر اساس روش پژوهش پدیدارشناسی، نمونه پژوهش تا حد رسیدن به مرحله‌ی اشباع ادامه می‌یابد. مبنای اشباع نظری زمانی است که پاسخ‌های دریافتی از ناشران در مصاحبه‌های جدید، کاملاً تکراری بوده و هیچ گواه و مدرک جدیدی دال بر اطلاعات جدید دریافت نشود. در این پژوهش

با تعداد ۱۱ مصاحبه، حد اشباع نظری حاصل شد؛ با این حال برای اطمینان، مصاحبه‌ها تا تعداد ۱۳ نفر ادامه یافت. میانگین زمان انجام هر مصاحبه یک ساعت بوده است. در ابتدای مصاحبه از ناشران شرکت‌کننده در این پژوهش، اجازه جهت ضبط مصاحبه گرفته شد. پس از آن با پیاده‌سازی فایل‌های صوتی، متن مصاحبه‌ها به دست آمد. همچنین بعد از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، متن مصاحبه در قالب فایل ورد برای ناشران مورد نظر ارسال شد و اجازه نهایی جهت کدگذاری و تحلیل آن‌ها صورت گرفت. پس از مطالعه‌ی اولیه متن مصاحبه‌ها، کدگذاری باز انجام و عبارات مفهومی متناسب با اهداف پژوهش و سوالات مصاحبه انتخاب شدند. پس از آن و در مرحله‌ی کدگذاری محوری، عبارات و مفاهیم مشابه به دست آمده با یکدیگر ادغام و مفاهیم تکراری در یک مصاحبه‌ی مشخص، حذف و در نتیجه برای هر گروه از گزاره‌ها یک مفهوم در نظر گرفته شد. در نهایت، عبارت کلی تری که ناظر به این دسته از مفاهیم باشد، استخراج گردید که در قالب مقوله و به عنوان آخرین واحد تحلیل در نظر گرفته شد (۱۰). متن مصاحبه‌ها در قالب فایل word در ۱۲ جدول مجزا بر اساس ۱۲ سوال مصاحبه ساماندهی شد. در ادامه، هر مقوله نمایانگر گروهی از مفاهیم و به همین ترتیب هر مفهوم از دسته‌ای از گزاره‌ها استخراج شده است. در هر جدول، نخستین ستون، نمایانگر اولین حضور گزاره بر اساس کد ناشر است؛ ستون دوم به گزاره‌ی نمونه اختصاص یافته؛ ستون سوم، سایر گزاره‌های تکراری را بر اساس کدهای ناشران نمایش می‌دهد. ستون چهارم، مفهوم انتخاب شده به ازای این دسته از گزاره‌هاست. پنجمین ستون نیز معرف مقولات استخراج شده از هر دسته از مفاهیم است. در ادامه نمونه‌ای از کدگذاری داده‌های متن مصاحبه آورده شده است (جدول ۱).

جدول ۱: نمونه کدگذاری داده‌ها

کد ناشر	گزاره ناشر (جمله مصاحبه‌شونده)	کد ناشر با گزاره مشابه	کد(ها) انتخاب شده	مقوله انتخاب شده
P3	از طرفی تمام موارد اولیه تولید فنی شامل مرکب، کاغذ گلاسه همه این اقلام وارداتی است و مشکلاتی که در حال حاضر دارد- بحث تحریم‌ها- این مسئله را سخت تر کرده است، مثلاً تونری که برای چاپ می‌خواستیم با افزایش قیمت دو سه برابر مواجه بودیم.	P3	- وارداتی بودن مواد اولیه چاپ - مشکلات تحریم	مشکلات مواد اولیه چاپ

در نهایت، در مرحله‌ی کدگذاری باز از تعداد ۴۰۲ گزاره‌ی منتخب مرتبط با مشکلات تولید محتوا، فرهنگی و فنی در نشر کتب پزشکی ایران به دست آمد که پس از انجام کدگذاری محوری تعداد ۷۴ مقوله، به عنوان مهم‌ترین نتایج به دست آمده از تحقیق و در پاسخ به سوالات پژوهش استخراج شد. در نمونه‌گیری هدفمند، در انتخاب نمونه باید به این مورد توجه کرد که افراد شرکت‌کننده دارای تجربه‌های متفاوت باشند تا نتایج وسیع‌تری به دست آید (۱۰).

سایر معیارهای ورود به مطالعه، فعال بودن ناشر، اعم از ناشر دانشگاهی، دولتی و غیره، در حوزه‌ی تخصصی کتاب پزشکی ایران است. معیار خروج از مطالعه، فعالیت ناشر در سایر حوزه‌های نشر به غیر از نشر کتب پزشکی و مشهور و فعال نبودن در حوزه‌ی نشر پزشکی است. اطلاعات جمعیت‌شناختی ۱۳ ناشر تخصصی حوزه‌ی پزشکی شرکت‌کننده در مصاحبه به تفکیک جنسیت، نوع انتشارات و نوع مصاحبه در جدول ۲ آمده است.

مدول ۲: اطلاعات جمعیت‌شناختی ناشران

ویژگی	جنسیت		نوع انتشارات					نوع مصاحبه	
	زن	مرد	خصوصی	دانشگاهی	مراجعه حضوری	تماس تصویری	تماس صوتی		پیام صوتی
تعداد	۳	۱۰	۸	۵	۱	۷	۳	۱	۱

قابلیت اطمینان، جایگزین مفهوم پایایی در پژوهش کمی به شمار می‌رود. در مطالعات کیفی معنای این مفهوم آن است که پژوهشگر به جای رساندن افراد در شرایط مشابه به همان نتایج، در پی آن است که خواننده، متقاعد شود که با توجه به فرایند طی شده در پژوهش، یافته‌ها از قابلیت اطمینان برخوردارند. در این پژوهش، پژوهشگر تمام مراحل کدگذاری، جزئیات مربوط به چگونگی گردآوری داده‌ها و نحوه‌ی تصمیم‌گیری‌ها، تفسیرها و تحلیل‌های طی شده در فرایند پژوهش را ذکر کرده است.

تاییدپذیری در رویکرد کیفی، معادل مفهوم عینیت در پژوهش‌های کمی است. برای بررسی تاییدپذیری باید دید که آیا داده‌ها و یافته‌های پژوهشگر توسط دیگران نیز قابل تایید است یا نه؟ برای بررسی صحت کدهای استخراج شده، منابع توسط دو نفر در دو زمان متفاوت بازخوانی و کدگذاری شد. همچنین جهت افزایش ضریب اطمینان و کاهش خطای احتمالی در کدگذاری، برخی از منابع توسط همکاران پژوهشگر، مطالعه و کدهای استخراج شده از سوی آن‌ها با کدهای پژوهشگر مقایسه شد. بنابراین، تاییدپذیری پژوهش از طریق کنترل نتایج و تبادل نظر با همکاران حاصل شد.

یافته‌ها

● **مشکلات نشر کتاب پزشکی ایران در زمینه‌ی تولید محتوا چیست؟**
تولید دانش برای اهداف مشخص و ارایه آن به مخاطب، تولید محتوا نامیده می‌شود. در این راستا، ناشر با کد P1 بیان داشت: «خیراً تغییراتی که دادند این است که امتیاز ترجمه را کمتر کردند و برای تألیف قاعده و قانون‌هایی گذاشته شده و در نتیجه اوضاع در این زمینه کمی بهتر شده است». نمونه‌ی دیگر از اظهار ناشری با کد P9 نیز به این صورت است: «... باید به بخش خصوصی بدهند تا کار انجام شود چون کار وزارت این نیست. اگر این کتاب را مثلاً با کیفیت پایین، دولت ده هزار تومان درمی‌آورد بخش خصوصی با کیفیت خوب همین را هزار تومان درمی‌آورد. چرا؟ چون کار تخصصی‌اش است». با توجه به سیاست‌های کلان کشور ایران در تولید علم، ناشر دیگری به کد P3 چنین دیدگاهی داشت: «اگر بخوایم حرف اول تولید

روایی و پایایی تحقیقات کیفی مانند تحقیقات کمی بر اصول مشخصی استوار نیست. این تفاوت به زیربنا و منطق درونی پژوهش کیفی و جنبه تفسیری و تاویلی آن برمی‌گردد؛ چنان‌که حتی عده‌ای از محققان کیفی احراز اعتبار و پایایی را برای پژوهش کیفی به دلیل برداشت‌های متفاوت رفتارها و گفتارها از سوی مشاهده‌گران بی‌فایده می‌دانند (۱۱). در مقابل، عده‌ای دیگر از پژوهشگران با توجه به ویژگی متمایز و متفاوت پژوهش کیفی از کمی، معیارهای جایگزین دیگری برای ارزیابی تحقیقات کیفی مطرح کرده‌اند که مشهورترین و مرسوم‌ترین آن‌ها معیارهای مطرح شده توسط Guba و Lincoln است (۱۲). این پژوهشگران با مطرح کردن مفهوم قابلیت اعتماد، چهار معیار «اعتبارپذیری»، «انتقالپذیری»، «قابلیت اطمینان» و «تاییدپذیری» را به عنوان جایگزین‌هایی برای معیارهای کلاسیک روایی و پایایی ارایه کرده‌اند. این معیارها امروزه در اغلب تحقیقات کیفی به جای دو معیار روایی و پایایی مورد استفاده قرار می‌گیرند (۱۳).

اعتبارپذیری به این معنی است که آیا میان واقعیت‌هایی که در ذهن شرکت‌کنندگان پژوهش وجود دارد و آنچه در پژوهش از طرف آن‌ها مطرح شده است، سازگاری وجود دارد؟ برای افزایش اعتبارپذیری پژوهش از راهبردهایی مانند تماس طولانی با محیط پژوهش، مشاهده‌ی مستمر، بررسی از زوایای مختلف، تبادل نظر با همتایان، تحلیل موارد منفی، کفایت مراجع و کنترل از سوی اعضا استفاده می‌شود. تیم پژوهش بیش از ۱۰ سال است که در صنعت نشر و حوزه‌ی فرهنگ فعالیت می‌کند و در جریان رخدادها، سیاست‌گذاری‌ها، تحولات و پژوهش‌های حوزه‌ی نشر قرار دارد و به صورت مستمر با محیط پژوهش حوزه‌ی نشر در تماس بوده است؛ از این رو اعتبارپذیری پژوهش از طریق تماس مداوم و مستمر پژوهشگران با محیط پژوهش، مشاهده‌ی مستمر محیط پژوهش و تبادل نظر با همتایان حاصل شده است.

انتقالپذیری به درجه تعمیم‌پذیری یا انتقال نتایج پژوهش کیفی به زمینه‌ها و محیط‌های دیگر اشاره دارد. در این بخش فرایند انجام پژوهش ذکر شده است. بنابراین، انتقالپذیری پژوهش از طریق توصیف کامل فرایند انجام پژوهش و ارایه جزئیات کامل در مورد پژوهش حاصل شده است.

جدول ۳: رتبه‌بندی مشکلات و آسیب‌های نشر کتاب پزشکی در زمینه‌ی تولید محتوا

ردیف	مقوله	تعداد تکرار	درصد نسبت به کل مشکلات تولید محتوا
۱	نبود سیاست‌گذاری	۲۴	۱۶
۲	ترجمه‌ای بودن و بومی نبودن درصد بالای آثار نشر پزشکی	۲۳	۱۶
۳	تخصص نداشتن ناشران پزشکی	۱۱	۷
۴	تمایل به استفاده از جزوه و کتاب‌های کم‌حجم	۱۱	۷
۵	موازی‌کاری و تعدد گردآوری و ترجمه در یک حوزه‌ی تخصصی	۹	۶
۶	نگاشته نشدن تجربیات بالینی استادان	۸	۵
۷	استاد محور بودن منابع تدریس	۷	۵
۸	نبود نظارت بر تولید محتوا	۷	۵
۹	خصوصی بودن بخش عمده نشر پزشکی	۶	۴
۱۰	مشکلات ترجمه کتاب برای ناشران	۶	۴
۱۱	شناخته شدن کتاب صرفاً به دلیل معروفیت نویسنده نه محتوا	۶	۴
۱۲	سرفصل‌های سفارشی وزارت بهداشت	۶	۴
۱۳	نبود قانون کپی‌رایت	۶	۴
۱۴	قوانین نادرست امتیازدهی تالیف و ترجمه و نگارش مقاله	۵	۳
۱۵	عمر کوتاه کتاب‌های پزشکی	۴	۳
۱۶	مشکلات نظارت بر کتب الکترونیکی	۳	۲
۱۷	نبود ساختار مناسب تولید کتاب الکترونیک	۳	۲
۱۸	بی‌توجهی به جنبه‌ی اقتصادی نشر	۲	۱
	جمع	۱۴۷	۱۰۰

● نشر کتاب پزشکی ایران در زمینه‌ی تولید فرهنگی با چه مشکلاتی

روبروست؟

تولید فرهنگی شامل بررسی، ارزشیابی، ویراستاری، نمایه‌سازی و آماده‌سازی کتاب می‌باشد. در بخش بررسی و ارزشیابی نمونه‌ای از اظهارات ناشر با کد PI به این صورت بود: «... اما با این حال داورهایی که ما کتاب را برای آن‌ها ارسال می‌کنیم، ملاک‌های کافی را ندارند و آموزش‌های کافی را دریافت نکرده‌اند». نکته‌ی قابل تامل در مصاحبه‌ی ناشر با کد P5 به این صورت بیان شده است: «یک ناشر متن کتاب را می‌دهد به یک مترجم مبتدی که ترجمه کند و یکی می‌دهد به گروهی زیاده که آن را ترجمه کنند و بعد هم متن را به ویراستار علمی و ادبی می‌سپارد و به این ترتیب پول بیشتری می‌دهد و هزینه‌ی تمام شده‌اش بالاتر می‌رود، و اگر بخواهد کتابش را با قیمت بالاتر عرضه کند، کسی نمی‌خرد». در همین راستا، ناشر با کد P4 نقل می‌کند: «واژه‌گزینی‌ها درست نیست و بسیاری از ترجمه‌ها باعث می‌شوند که هم دانشجو مفاهیم را نفهمد و هم اصطلاحات غلط

بیشترین مشکلات ناشران مربوط به حوزه‌ی تولید محتوا بود. مهم‌ترین مشکلات در زمینه‌ی تولید محتوا از دیدگاه ناشران حاضر در پژوهش به ترتیب اهمیت، نبود سیاست‌گذاری تولید محتوا، ترجمه‌ای بودن درصد بالای آثار نشر پزشکی و تخصص نداشتن ناشران پزشکی، مشکلات و آسیب‌ها در حوزه‌ی تولید محتوا را در برمی‌گیرد (جدول ۳). در این مقولات به دست آمده، منظور از فقدان سیاست‌گذاری برای تولید محتوا، نبود خط‌مشی و سیاست‌های واحد و تشویقی برای فرایند تولید (تالیف، تدوین، گردآوری، ترجمه، و ...) کتاب در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و منظور از ترجمه‌ای بودن محتوا، کمبود کتاب‌های تالیفی و بومی در حوزه‌ی علوم پزشکی است و اینکه اکثریت کتاب‌های موجود، ترجمه از زبان‌های دیگر به ویژه منابع انگلیسی است و منظور از تخصص نداشتن ناشران پزشکی، فقدان معیارهایی برای انتخاب ناشران پزشکی و دادن مجوز به آن‌ها برای فعالیت در حوزه‌ی نشر پزشکی و عدم آرایه آموزش‌های لازم به آن‌ها برای کار کردن در این زمینه‌ی تخصصی بوده است.

باب شود». در بخش مشکلات تولید فرهنگی به ترتیب تخصصی و هزینه‌بر بودن ویراستاری کتاب، حرفه‌ای نبودن داوران و نبود قوانین ساختارمند داوری با ۴۶ درصد، ۱۷ درصد و ۱۳ درصد مهم‌ترین آسیب‌ها در این حوزه شناخته شده‌اند.

آسیب‌های فرهنگی در مسیر نشر کتب پزشکی ۳۹ درصد از کل آسیب‌های آشکار شده در پژوهش را به خود اختصاص داده است. رتبه‌بندی مشکلات و آسیب‌های نشر کتاب پزشکی در زمینه‌ی تولید فرهنگی در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴: رتبه‌بندی مشکلات و آسیب‌های نشر کتاب پزشکی در زمینه‌ی تولید فرهنگی

ردیف	مقوله	تعداد تکرار	درصد نسبت به کل مشکلات تولید فرهنگی
۱	تخصصی و هزینه‌بر بودن ویراستاری کتاب	۲۲	۴۶
۲	حرفه‌ای نبودن داوران	۸	۱۷
۳	نبود قوانین ساختارمند داوری	۶	۱۳
۴	معادل‌سازی نادرست واژگان تخصصی	۵	۱۰
۵	فنی نبودن نمایه‌ها	۵	۱۰
۶	نبود ممیزی محتوا در وزارت بهداشت	۲	۴
جمع		۴۸	۱۰۰

در این مقولات به‌دست آمده، منظور از تخصصی و هزینه‌بر بودن ویراستاری کتاب، فقدان آموزش‌های لازم در زمینه‌ی ویراستاری کتاب‌های پزشکی و در نتیجه تعداد افراد متخصص در حوزه‌ی ویراستاری کم و دریافت خدمات این افراد هزینه‌بر است و منظور از عدم حرفه‌ای بودن داوری، ناآشنایی داوران با

معیارها و اصول داوری کتاب و کمبود فرم‌ها و معیارهای لازم و مصوب برای داوری کتاب است و منظور از فقدان قوانین برای داوری، مشخص نبودن اصول و خط مشی‌های داوری کتاب از طرف مراجع ذیصلاح بوده است.

● نشر کتاب پزشکی ایران در زمینه تولید فنی با چه مشکلاتی مواجه است؟

جدول ۵: رتبه‌بندی مشکلات و آسیب‌های نشر کتاب پزشکی در زمینه‌ی تولید فنی

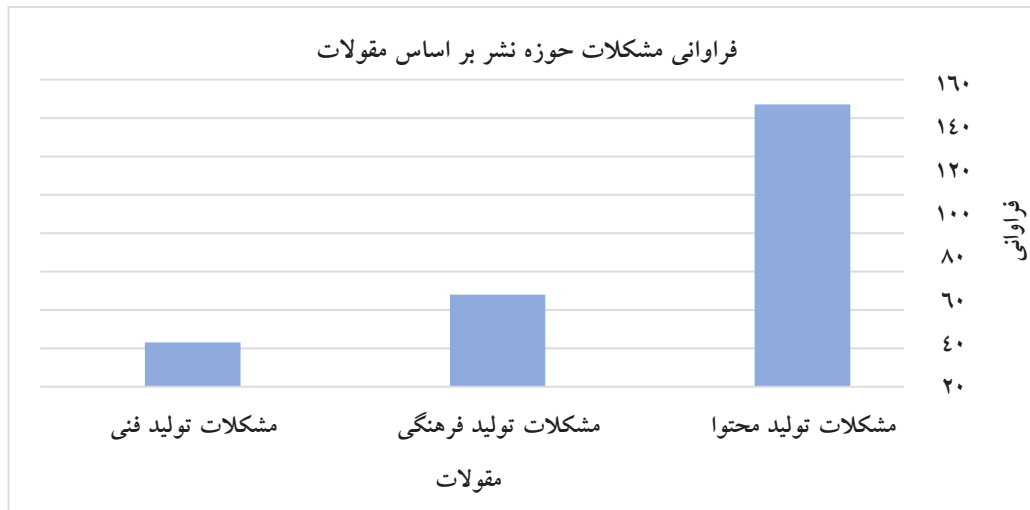
ردیف	مقوله	تعداد تکرار	درصد نسبت به کل مشکلات تولید فنی
۱	مشکلات مواد اولیه چاپ و نشر	۱۱	۴۸
۲	مشکلات فناوری چاپ و نشر	۵	۲۲
۳	کمبود نیروی متخصص فنی	۳	۱۳
۴	نبود حمایت‌های هدفمند در تولید فنی	۲	۹
۵	مشکلات فنی مشترک کتاب الکترونیک با کتاب چاپی	۲	۹
جمع		۲۳	۱۰۰

تولید فنی-هنری شامل طراحی، حروف‌نگاری، نمونه‌خوانی، تولید اجزای بصری و نیز عکاسی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی می‌باشد. ناشر با کد P2 در این راستا اظهار داشت: «بیشتر از محتوا، ما درگیر این موضوعات هستیم در این روزها، زیرا کاغذ به شدت گران شده است». ناشر با کد P6 اشاره می‌کند: «... و از طرفی تمام موارد اولیه تولید فنی شامل مرکب، کاغذ گلاسه همه این اقلام وارداتی است». ناشر با کد P8 یک نمونه از مشکلات را به این صورت بیان کرده: «همه دوست دارند که بهترین‌ها را داشته باشند؛ اما وقتی وارداتش ممنوع است، می‌توانیم فقط عکسش را نگاه کنیم». به‌طور کلی آسیب‌ها و مسایل بخش تولید فنی با کسب عددی معادل ۸ درصد

بازتاب داده شده است.

در این میان، مشکلات مواد اولیه چاپ و نشر (۴۸ درصد) و همچنین مشکلات فناوری چاپ و نشر (۲۳ درصد) و کمبود نیروی متخصص فنی (۱۳ درصد)، سه آسیب اصلی در تولید فنی از دیدگاه ناشران برشمرده شده‌اند (جدول ۵). در این مقولات به‌دست آمده، منظور از مواد اولیه، تمامی مواد اولیه لازم برای چاپ فایل آماده‌شده‌ی کتاب و صحافی و ارایه به بازار نشر است و منظور از مشکلات فناوری، به‌روز بودن دستگاه‌ها، سخت‌افزار و نرم‌افزارهای مرتبط با چاپ و صحافی کتاب و منظور از نیروی متخصص، کمبود نیروی آموزش‌دیده و مجرب در زمینه‌ی چاپ و صحافی بوده است.

نمودار ۱: فراوانی مشکلات تولید محتوا، تولید فرهنگی و تولید فنی نشر کتاب موزه پزشکی در ایران

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی می باشد که این یافته با مهم ترین نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. سایر یافته های پژوهش اعلایی و همکاران با عباراتی مانند مقاله سالاری در پژوهش و ضعف راهکارهای تشویقی و حمایتی منعکس شده که با مقوله فقدان سیاست گذاری در پژوهش حاضر تا حدی همخوانی دارد و مقوله ی خلأ پژوهشگر زنده نیز که در این مطالعات پیشینه منعکس شده را نیز می توان در زمره ی مقوله به دست آمده در این پژوهش با عنوان ترجمه ای و غیربومی بودن پژوهش ها قرار داد (۶).

نبود سیاست گذاری، ترجمه ای بودن و بومی نبودن، تخصص نداشتن ناشران پزشکی، نبود نظارت بر تولید محتوا، نبود قانون کپی رایت، بی توجهی به جنبه اقتصادی نشر از جمله مهم ترین مقولات مطرح شده در مطالعه ی حاضر است که مطلبی نیز در مطالعه ی مروری خود به مقولاتی از جمله حرفه ای نبودن بخش اعظم ناشران، نداشتن تخصص دانش کافی در حوزه ی نشر، تولید کتاب های کم محتوا و کتاب سازی، فقدان نگاه تخصصی و دقیق ناشران به اقتصاد نشر، غیراقتصادی بودن فعالیت نشر، نگاه غیراقتصادی حاکم بر صنعت نشر، ناکارآمدی قوانین مرتبط با حق مولف، حضور و دخالت بیش از حد دولت و سایر نهادها در حوزه ی کتاب، بی ثباتی در سیاست ها و ضوابط نشر، عدم برنامه ریزی و ایجاد زیرساخت توسط دولت، عدم حمایت دولت از نهاد صنفی مرتبط با نشر، اشاره کرده است که با یافته های حاصل از پژوهش حاضر همخوانی دارد. نبود ممیزی محتوا در وزارت بهداشت از جمله مشکلات در حوزه ی فرهنگی است که ناشران به آن اشاره داشته اند؛ همچنین مطلبی در سال ۱۳۹۸ نیز نبود ممیزی کتاب را از جمله مشکلات و آسیب های موجود در نشر پزشکی بر شمرده است (۷).

یافته های مطالعه حاضر نشان می دهد که درصد زیادی از کتاب های

مهم ترین مشکلات در زمینه ی تولید کتاب های علوم پزشکی، در حوزه ی تولید محتوا با ۵۳ درصد عنوان شد و مشکلات تولید فرهنگی کتاب هم در مرحله ی بعدی فراوانی معادل ۳۹ درصد داشت و در نهایت تولید فنی کتاب از دیدگاه ناشران کمترین آسیب ها (۸ درصد) را برای ناشران به وجود آورده بود. در زمینه ی تولید محتوا، نبود سیاست گذاری به عنوان مهم ترین مانع، ترجمه ای بودن و بومی نبودن درصد بالای آثار نشر پزشکی هر دو با ۱۶ درصد در رتبه های نخست مسایل ارایه شده از دیدگاه ناشران علوم پزشکی قرار گرفت.

در حوزه ی تولید فرهنگی، تخصصی و هزینه بر بودن ویراستاری کتاب ۴۶ درصد و مشکلات مربوط به داوری ۳۰ درصد از سهم مشکلات را در بر می گیرد. در حوزه ی تولید فنی، مشکلات مواد اولیه و فناوری در رتبه ی نخست، ۷۰ درصد مشکلات را در بر می گیرد (نمودار ۱).

بحث

از مهم ترین مقوله های به دست آمده در زمینه ی مشکلات تولید محتوا، نبود سیاست گذاری، موازی کاری و تعدد گردآوری و ترجمه در یک حوزه ی تخصصی، قوانین نادرست امتیازدهی تالیف و ترجمه و نگارش مقاله و نگاشته نشدن تجربیات بالینی استادان است که در مطالعه ی حاضر توسط ناشران تخصصی پزشکی به آن اشاره شده است. همچنین اعلایی و همکاران، آسیب ها و مشکلات نشر کتاب حوزه ی پزشکی بین اعضای هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی را بررسی کرده اند و نتایج به دست آمده از این پژوهش حاکی از این است که مقوله ی تعدد و گوناگونی سیاست ها، مهم ترین آسیب از دیدگاه استادان

منتشر شده‌ی حوزه‌ی علوم پزشکی در کشور، ترجمه و گردآوری بوده است. نتایج مطالعه‌ی حاجی شیرزی که در پژوهشی پیمایشی کتاب‌های منتشر شده در حوزه‌ی علوم پزشکی را بررسی کرده بود نیز نشان می‌دهد که در طی برنامه پنج ساله‌ی اول توسعه (۱۳۷۲-۱۳۶۸)، کتاب‌های ترجمه‌ای یک‌ونیم برابر کتاب‌های تالیفی بوده که هم‌راستا با نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر است (۱۴).

عمر کوتاه کتاب‌های پزشکی و از طرفی بی‌توجهی به جنبه اقتصادی نشر از جمله یافته‌های این پژوهش است که نشان می‌دهد که سودآوری در نشر برای ناشران از سوی سیاست‌گذاران مورد توجه قرار نمی‌گیرد و منجر به کم شدن تیراژ کتاب در نتیجه عدم سودآوری نشر برای ناشران می‌شود. در همین راستا، نقدی در سال ۱۳۷۸ مطالعه‌ای مشابه با پژوهش حاضر با عنوان «بررسی وضعیت چاپ و نشر کتاب‌های علوم پزشکی فارسی از دیدگاه ناشران» انجام داده بود. نکته‌ی قابل توجه در مقایسه‌ی این دو پژوهش این که مسایل مربوط به سود حاصل از فروش کتاب‌ها و کیفیت نامطلوب و کهنگی مطالب و کم شدن تیراژ کتاب‌ها، پس از گذشت ۲۲ سال همچنان به عنوان مهم‌ترین آسیب‌ها و چالش‌های نشر کتب پزشکی عنوان شده که سبب کم شدن تیراژ کتاب‌ها می‌شود. بنابراین نتیجه می‌گیریم که در این بازه‌ی زمانی مشکلات به صورت ریشه‌ای برطرف نشده‌اند (۱۵).

ترجمه‌ای بودن و بومی نبودن درصد بالای آثار نشر پزشکی از اصلی‌ترین موانع و آسیب‌های مطرح شده توسط شرکت‌کنندگان در مطالعه‌ی حاضر است که در همین راستا نتایج حاصل از پژوهش لاری و همکاران که در بازه‌ی ۵ ساله انتشار کتاب را در ایران مورد بررسی قرار داده است، نشان می‌دهد که در دوره‌ی ۵ ساله ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۷ این نتایج در زمینه ترجمه‌ای بودن نیمی از کتاب‌های منتشر شده با پژوهش حاضر همخوانی داشته است. اما از سوی دیگر سیر صعودی تالیف کتاب‌ها مقوله‌ای برخلاف نتایج حاصل از پژوهش حاضر است. با توجه به اینکه پژوهش فرزین و احمدی لاری در حوزه‌ی کتب عمومی صورت گرفته است از قابلیت مقایسه‌ی بالایی برخوردار نیست و نمی‌توان انتظار داشت با نتایج به دست آمده در حوزه‌ی پزشکی هم‌راستا باشد (۱۶).

بر اساس یافته‌های مطالعه‌ی حاضر، تبدیل شدن کتاب‌های چاپی به کتاب‌های الکترونیکی، جزو آسیب‌ها از دیدگاه ناشران حوزه‌ی پزشکی بیان شد اما بر اساس یافته‌های پژوهش Chen و همکاران، فروش کتاب‌های الکترونیکی نه تنها صدمه‌ای به اقتصاد نشر وارد نمی‌کند، بلکه موجب سوددهی بیشتر برای

ناشر می‌شود که به دلیل نبود پژوهش در این زمینه، نیاز به پژوهش دقیق‌تری برای مقایسه یافته‌های این دو پژوهش وجود دارد (۱۷).

در زمینه‌ی مشکلات و آسیب‌های تخصصی بودن بخش عمده نشر پزشکی، تولید محتوا برای امتیازآوری یافته‌های Padmalochanan نیز چالش‌هایی از جمله نقش نداشتن انتشارات دانشگاهی در زمینه‌ی آموزش عالی، عدم پویایی رابطه متقابل بین دانشگاهیان و صنعت نشر و تولید محتوا بر مبنای امتیازآوری در صنعت نشر دانشگاهی را به دست آورده است که با یافته‌های پژوهش حاضر که در حوزه‌ی کتب پزشکی انجام شده است همخوانی دارد (۸). Oyeyinka و همکاران در پژوهشی در سال ۲۰۱۶ در زمینه‌ی مشکلات صنعت نشر در نیجریه به مسایلی مانند معضل سرقت ادبی، واردات کم‌تر تجهیزات و لوازم جانبی اشاره کرده‌اند که با مقوله‌های کتاب‌سازی و مشکلات تحریم بر ملزومات اولیه چاپ و نشر در این پژوهش همخوانی دارد (۱۸).

در اجرای این پژوهش محدودیت‌هایی وجود داشت. از جمله این محدودیت‌ها می‌توان به عدم پاسخ‌گویی برخی ناشران برای درخواست شرکت در مصاحبه اشاره نمود. از طرفی به دلیل شروع اپیدمی ویروس کرونا، امکان مراجعه‌ی حضوری به انتشارات مورد نظر و انجام مصاحبه وجود نداشت. به همین دلیل مصاحبه‌ها به صورت آنلاین برگزار گردید.

نتیجه‌گیری

نشر پزشکی به دلیل تاثیر مستقیم آن بر سلامت بشر، از اهمیت بالایی برخوردار است و نمی‌توان آن را نادیده گرفت. بنابراین با بررسی چالش‌های پیشروی این صنعت و تلاش در جهت برطرف کردن آن‌ها، می‌توان بر پویایی و بازدهی آن و در نتیجه بالا رفتن سطح سلامت جامعه افزود.

با توجه به اینکه پژوهش‌های مختلف صورت گرفته در این حوزه بر اساس دیدگاه متخصصان و ناشران در تمامی حوزه‌های موضوعی نشر می‌باشد و به صورت قابل توجهی با نتایج پژوهش حاضر که در حوزه‌ی تخصصی علوم پزشکی اجرا شد همخوانی و همپوشانی دارد، می‌توان نتیجه گرفت که بسیاری از مشکلات نشر در ایران ریشه در سیاست‌ها، قوانین و فرهنگ حاکم بر جامعه دارد. به طور کلی مهم‌ترین آسیب‌های نشر کتاب پزشکی در ایران را می‌توان ضعف در سیاست‌گذاری‌ها و قوانین و چارچوب‌ها در نظر گرفت. از بعد دیگر، نبود نیروی متخصص فنی در قسمت‌های مختلف نشر پزشکی به تنهایی آسیب زیادی

پیشنهادهای برگرفته از پژوهش حاضر، عبارتند از: در نظر گرفتن تخصص ناشر هنگام اخذ مجوز نشر، برگزاری جلسات ارتباط مستقیم بین ناشران و سیاستگذاران نشر، نیازسنجی مشکلات سلامت کشور و سفارش تولید محتوای متناسب با آن، تجدیدنظر در معیارهای ارزیابی ناشران و اتخاذ فرایند تشویق و تنبیه بر اساس آن و اصلاح قوانین ارزشیابی در فرایند ارتقای هیات علمی.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان «آسیب‌شناسی وضعیت نشر کتاب‌های حوزه‌ی پزشکی در ایران با رویکرد پدیدارشناسی»، مصوب دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۹۸ با کد اخلاق IR.TUMS.SPH.REC.1398.285 است. بدین وسیله از ناشران بزرگواری که در به ثمر نشستن این پژوهش همکاری داشتند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌گردد.

را به این حوزه وارد کرده است. مخاطبان کتاب نیز به دنبال کتاب‌های کم‌حجم و منابع امتحانی به جهت قبولی در آزمون‌ها و امتحانات هستند و این مساله ناشر را نیز با چالش تولید محتوای علمی مواجه می‌کند. قطعاً مسایل سیاسی و اقتصادی حاکم بر کشور بر نشر نیز تاثیر گذاشته است که نمود آن را بیشتر در حوزه‌ی تولید فنی و خرید و نگهداری مواد اولیه چاپ می‌توان مشاهده کرد. در نهایت متکی بودن بر طب غیرایرانی و استفاده فراوان از منابع ترجمه‌ای و تولید محتواهای غیرمفید و عدم رغبت دانشجویان به مطالعه، ماحصل کاستی‌های ریشه‌ای در حوزه‌ی نشر است. از دیدگاه نویسندگان توجه جدی‌تر به نشر تخصصی پزشکی از سوی دولت، می‌تواند بسیاری از مشکلاتی را که ناشران حوزه‌ی تخصصی نشر پزشکی و به‌ویژه ناشران خصوصی با آن دست به گریبان هستند، مرتفع سازد و کتاب، این کالای فرهنگی پراهمیت، در استانداردترین حالت ممکن و در کوتاه‌ترین زمان به‌دست مخاطب برسد.

References

1. Faraj Pahlou H, Matlabi D & Asgharnejad H. The future of publishing industry in Iran: Challenges and opportunities ahead of traditional publishers in their transformation into modern and electronic publisher. *Journal of Human Sciences Research* 2016; 3(12): 39-59[Article in Persian].
2. Mehdiani AR & Mortazavi SH. The landscape of book publishing in Iran during the last two decades, *Approach. Rahyaft* 2003; 13(31): 24-31[Article in Persian].
3. Little B. Dynamic publishing: A new breakthrough for learning technologies. *Industrial and Commercial Training* 2013; 45(2): 87-91.
4. Heidari A. Law governing the publication of books in Iran [Thesis in Persian]. Shiraz: Faculty of Law and Political Science, Shiraz University; 2014.
5. Karimi, R. Publisher's rights and obligations in relation to publishing contracts in Law [Thesis in Persian]. Qom: Qom University; 2016.
6. Alaei Z, Ahmadi S & Sohrabi MR. Obstacles and challenges in publishing faculty members' scientific books in Shahid Beheshti university of medical science. *The SALAMAT-I IJTIMAI (Community Health)* 2019; 6(3): 327-41[Article in Persian].
7. Matlabi D. The problems of Iran's book publishing industries: Literature review. *Culture-Communication Studies* 2020; 20(48): 205-34[Article in Persian].
8. Padmalochanan P. Academics and the field of academic publishing: Challenges and approaches. *Publishing Research Quarterly* 2019; 35(1): 87-107.
9. Azarang AH. Fundamentals of book publishing. 3th ed. Tehran: SAMT; 2004: 30-4[Book in Persian].
10. Cohen E. Book review: Creswell JW & Plano Clark VL(2006). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, CA: Sage. *Research on Social Work Practice* 2008; 18(5): 527-30.
11. Abbaszadeh M. Validity and reliability in qualitative researches. *Journal of Applied Sociology* 2012; 23(1): 19-34[Article in Persian].

12. Guba EG & Lincoln YS. Competing paradigms in qualitative research. Available at: https://miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/1994_Guba_Lincoln_Paradigms_Quali_Research_chapter.pdf. 1994.
13. Hariri N. Principles and methods of qualitative research. Tehran: Islamic Azad University Press, Science and Research Branch; 2006: 77[Book in Persian].
14. Haji-Shizari Z. A study of the status of published Persian books in the field of medical sciences during the first five-year plan of economic, social and cultural development (1989-1993) in Iran [Thesis in Persian]. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 1994.
15. Naqdi P. A study of the publishing status of Persian medical science books from the perspective of publishers [Thesis in Persian]. Tehran: Iran University of Medical Sciences; 2008.
16. Farzin F & Ahmadi Lari R. A research on the publication of medical books in Iran. Journal of Research on Information Science and Public Libraries 1997; 7(3): 43-9[Article in Persian].
17. Chen H, Hu YJ & Smith M. The impact of e-book distribution on print sales: Analysis of a natural experiment. Management Science 2019; 65(1): 19-31.
18. Oyeyinka OT, Aganbi VE & Odukunle Adebyo AO. Problems of book publishing industry in Nigeria. Journal of Research and Development 2016; 2(10): 1-8.

Analysis of Publishing Medical Sciences Books with Phenomenological Approach

Zainab Sadat Noorbakhsh¹ (M.S.), Fatemeh Sheikhshoei^{2*} (Ph.D.),
Dariush Matlabi³ (Ph.D.), Farzaneh Fazli⁴ (Ph.D.)

1 Master of Science in Medical Library and Information Science, School of Allied Medical Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2 Associate Professor, Department of Medical Library and Information Science, School of Allied Medical Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3 Associate Professor, Department of Information Science and Knowledge, School of Human Sciences, Branch of Yadegar-e-Imam Khomeini (rah) Shahr-e-Rey, Islamic Azad University, Tehran, Iran

4 Ph.D. in Library and Information Science, Ministry of Health and Medical Education, Tehran, Iran

Abstract

Received: 30 Jan. 2022
Accepted: 27 Aug. 2022

Background and Aim: Medical resources are directly related to health of society and the book as one of the main sources has great importance. This study has been conducted to investigate pathology of medical sciences books publishing status and also identification of content, cultural and technical production challenges of these books in Iran from the viewpoint of publishers.

Materials and Methods: The present study in terms of purpose, approach, and method is applicable, qualitative and phenomenology. The research tool has been semi - structured interview and community were publishers of medical sciences books in two sections academic (Five) and private (eight) publishers. The interviews continued until the data saturation stage (13 interviews). First, open and axial coding was performed, which finally extracted 402 codes and then was categorized into 74 categories, which were analyzed using qualitative content analysis.

Results: The field of content production faced the most important challenges (53%), in which policy making absence (24 repetitions, 16%), no domestic high percentage of medical publication (23 repetitions, 16%), and the lack of expertise in medical publishers (11 repetitions, 7%), were declared by publishers. The problems of cultural production were in the second place with 39% and respectively include specialized and costly editing of the book, the lack of professional referees and the lack of structured review rules with 22 repetitions equivalent to 46%, 8 repetitions equivalent to 17% and 6 repetitions equivalent to 13%. The challenges of the technical production sector are reflected with a number equal to 8% of the total problems, which include the problems of raw materials printing and publishing (11 repetitions, 48%), lack of printing and publishing technology (5 repetitions, 23%) and the lack of technical expertise staff (3 repetitions, 13 percent).

Conclusion: According to the findings of this study and the revealed funds of damages in the medical publishing industry, it can be concluded that many publishing challenges in Iran are rooted in general policies, rules and culture. Therefore, more serious attention to the professional field of medical publishing from the government and unbiased policy making in order to divert the concerns of publishers can solve many obstacles and difficulties.

Keywords: Pathology, Book Publishing, Medical Sciences, Specialized Publishers, Academic Publishers, Phenomenology

* Corresponding Author:
Sheikhshoei F
Email:
fashoei@sina.tums.ac.ir